

REPUBLIKA HRVATSKA
AGENCIJA ZA ZAŠTITU
TRŽIŠNOG NATJECANJA

CROATIAN COMPETITION AGENCY

034-08/12-01/073
580-07/26-2012-002

Klasa: 034-08/12-01/073
Urbroj: 580-07/26-12-002
Zagreb, 17. rujna 2012.

Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije
g. Miljenko Krvišek, predsjednik Vijeća

Ulica Roberta Frangeša Mihanovića 9
10110 Zagreb

Predmet: Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije

- Test tri mjerila na tržištu pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom
- stručno mišljenje; dostavlja se

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) zaprimila je 7. rujna 2012. zahtjev Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije, Klasa: UP/I-344-01/12-03/01, Urbroj: 376-11/JB2-12-16 (MČ), kojim se traži mišljenje Agencije o zaključcima u dokumentu pod nazivom „Test tri mjerila na tržištu pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom“, a u svezi utvrđivanja mjerodavnih tržišta. Predmetni dokument sastavni je dio prijedloga odluke Vijeća Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije od 20. lipnja 2012. godine, a kojom se utvrđuje da tržište pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom putem 06x brojeva, niti tržište pristupa mreži u svrhu pružanja usluge uskopojasnog pristupa internetu, nije podložno prethodnoj regulaciji zbog čega se ukidaju regulatorne obveze poduzetniku Hrvatski Telekom d.d. sa sjedištem u Zagrebu, Savska cesta 32, kao operatoru sa znatnijom tržišnom snagom na predmetnim tržištima.

Agencija je na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: Mladen Cerovac, mag.iur., zamjenik predsjednice Vijeća, Vesna Patrlj, dipl.iur., Milivoj Maršić, dipl.oec. i dr.sc. Mirna Pavletić-Župić, članovi Vijeća, sa 117. sjednice, održane 17. rujna 2012., u smislu članka 25. stavka 1., članka 30. točke 10. i članka 31. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 79/09), donijela sljedeće

MIŠLJENJE

Zaključci iz dokumenta „Test tri mjerila na tržištu pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom“, a u svezi utvrđivanja mjerodavnih tržišta, nisu u suprotnosti s odredbama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

Obrazloženje

Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (dalje: HAKOM) po službenoj dužnosti, u smislu članka 53. Zakona o elektroničkim komunikacijama („Narodne novine“,

18.09.12.
Obr. potrat + pril.

broj 73/08 i 90/11; dalje: ZEK), započela je postupak utvrđivanja mjerodavnog tržišta pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom koje čine dva zasebna mjerodavna tržišta:

- tržište pristupa mreži u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom putem 06x brojeva te
- tržište pristupa mreži u svrhu pružanja usluge uskopojasnog pristupa internetu (076,077).

Rezultat provođenja navedenog postupka je prijedlog odluke kojom se utvrđuje da ni tržište pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom putem 06x brojeva, niti tržište pristupa mreži u svrhu pružanja usluge uskopojasnog pristupa internetu nije podložno prethodnoj regulaciji zbog čega se ukidaju regulatorne obveze poduzetniku Hrvatski Telekomu d.d. kao operatoru sa znatnijom tržišnom snagom na predmetnim tržištima (dalje: Prijedlog odluke). Prijedlog odluke HAKOM-a temelji na činjenici da na predmetnim tržištima nisu istodobno zadovoljena sva tri mjerila iz članka 53. stavka 2. ZEK-a.

Nastavno, HAKOM je Agenciji dostavio zahtjev za davanje mišljenja o zaključcima HAKOM-a iz dokumenta „Test tri mjerila na tržištu pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom“ koji je sastavni dio Prijedloga odluke, a u odnosu na određivanje mjerodavnog tržišta.

Uvidom u Prijedlog odluke, Agencija je utvrdila kako je HAKOM u provedbi postupka analize tržišta vodio računa o primjeni europskih direktiva na području elektroničkih komunikacija, a koje su implementirane u hrvatsko zakonodavstvo kroz ZEK. U provedbi postupka analize tržišta, HAKOM je vodio računa o primjeni mjerodavne Preporuke Europske komisije o mjerodavnim tržištima podložnima prethodnoj regulaciji (*„Commission Recommendation of 17 December 2007 on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services“*, OJ L 344/65 od 28. prosinca 2007.) i mjerodavnih Smjernica Europske komisije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage sukladno zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (*„Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services“*, OJ C 165/6 od 11. srpnja 2002.).

Navedena Preporuka i Smjernice Europske komisije određuju da se mjerodavno tržište i ocjena značajne tržišne snage operatora na mjerodavnom tržištu utvrđuju u skladu s načelima i metodologijama koje proizlaze iz prava tržišnog natjecanja.

U pravu tržišnog natjecanja, mjerodavno tržište u dimenziji roba ili usluga obuhvaća sve one proizvode i usluge koji su međusobno zamjenjivi, ne samo u smislu njihovih objektivnih značajki na temelju kojih zadovoljavaju potrebe potrošača, njihove cijene ili njihove namjene, već i u smislu konkurentnosti i/ili strukture ponude i potražnje na promatranom tržištu. Prilikom utvrđivanja mjerodavnog tržišta, potrebno je, dakle, obuhvatiti one proizvode ili usluge koje krajnji potrošači smatraju međusobno zamjenjivima.

Uvidom u Prijedlog odluke, utvrđeno je kako je HAKOM pri određivanju mjerodavnog tržišta na određeni način primijenio načela i metodologiju iz prava tržišnog natjecanja. U postupku određivanja mjerodavnog tržišta u dimenziji usluge, HAKOM je izvršio analizu zamjenjivosti usluga na strani potražnje - maloprodajna razina i zamjenjivosti na strani potražnje i ponude - veleprodajna razina, a što se obrazlaže u točkama 6.1.1. i 6.1.2. dokumenta „Test tri mjerila na tržištu pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom“. Pri analizi zamjenjivosti na strani potražnje i ponude, HAKOM je koristio tzv. test hipotetskog monopoliste, što je također u skladu s metodologijom iz prava tržišnog natjecanja.

Na temelju provedene analize, a s obzirom na funkcionalne razlike između poziva prema 06x brojevima usluga s posebnom tarifom i poziva prema internetskim brojevima (076, 077), HAKOM je zaključio kako potražnja za uslugom pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom na veleprodajnoj razini proizlazi iz potražnje za uslugama poziva prema 06x brojevima usluga s posebnom tarifom i potražnje za pozivima prema internetskim brojevima (076, 077).

U odnosu na zamjenjivost na strani potražnje i ponude na veleprodajnoj razini, iz provedene analize HAKOM-a proizlazi da operatori nepokretnih mreža koji daju pristup mreži operatorima usluga s posebnom tarifom koje se pružaju putem govornih poziva na 06x brojeve, mogu na temelju svojih mrežnih karakteristika, omogućiti i pristup operatorima koji pružaju pozive prema Internet brojevima (076, 077) i obrnuto te da operatori usluga s posebnom tarifom koji nude usluge s posebnom tarifom putem 06x brojeva, mogu u kratkom roku i bez dodatnih troškova ponuditi i uslugu uskopojasnog pristupa internetu (076, 077). Međutim, uzimajući u obzir cjenovne i posebice funkcionalne razlike između usluga s posebnom tarifom koje se pružaju putem 06x brojeva i usluge uskopojasnog pristupa internetu (076, 077), HAKOM je zaključio kako nije izvjesna zamjenjivost usluge pristupa mreži u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom putem 06x brojeva s uslugom pristupa mreži u svrhu pružanju usluge uskopojasnog pristupa internetu (076, 077).

Slijedom navedenog, HAKOM je utvrdio dva zasebna mjerodavna tržišta, tržište pristupa mreži u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom putem 06x brojeva i tržište pristupa mreži u svrhu pružanja usluge uskopojasnog pristupa internetu (076,077).

Nadalje, iz uvida u Prijedlog odluke proizlazi da je HAKOM, u skladu s relevantnim Smjernicama i Preporukama Europske komisije, mjerodavno tržište u zemljopisnoj dimenziji odredio na osnovu pokrivenosti mrežom i postojanja jednakog pravnog i regulatornog okvira na određenom zemljopisnom području, na temelju čega je kao mjerodavno tržište u zemljopisnoj dimenziji određen cijeli teritorij Republike Hrvatske.

Pored uvida u Prijedlog odluke u dijelu koje se odnosi na određivanje mjerodavnog tržišta, Agencija je izvršila uvid u dio koji se odnosi na test tri mjerila na tržištu pristupa mreži u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom putem 06x brojeva. Agencija je utvrdila kako je HAKOM analizirao moguće zapreke za ulazak na tržište i to strukturne, pravne ili regulatorne prirode.

U odnosu na mjerodavno tržište pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom putem 06x brojeva u Republici Hrvatskoj, iz uvida u Prijedlog odluke proizlazi da na tržištu nepokretnih mreža u Republici Hrvatskoj trenutno 11 operatora ima uspostavljeno međupovezivanje, a što predstavlja preduvjet za pružanje usluge pristupa mreži u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom putem 06x brojeva, od čega njih osam pruža predmetnu uslugu. Stoga, HAKOM zaključuje kako je ponuda u tom smislu stabilna budući da gotovo svi operatori pružaju predmetnu uslugu.

Nadalje, HAKOM je kao bitnu uzeo u obzir činjenicu kako svih osam prisutnih operatora nudi uslugu jednake kakvoće isključivo temeljem vlastite jezgrene mreže i to na cijelom području Republike Hrvatske, dok su preostala 3 operatora u mogućnosti to učiniti u kratkom razdoblju i bez izlaganja dodatnim troškovima.

Slijedom navedenog, HAKOM je zaključio kako na tržištu pristupa mreži u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom putem 06x brojeva ne postoje strukturne, pravne ili regulatorne zapreke za ulazak na tržište novim operatorima.

Nadalje, na temelju kvantitativnih pokazatelja o strukturi tržišta koji su prikazani u točki 7.2. dokumenta „Test tri mjerila na tržištu pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom“, HAKOM je zaključio kako je prisutan konstantan rast tržišnog udjela ostalih

operatora u odnosu na Hrvatski Telekom d.d. te da je izražena konkurencija među operatorima.

U odnosu na mjerodavno tržište pristupa mreži u svrhu pružanja usluge uskopojasnog pristupa internetu u Republici Hrvatskoj, iz uvida u Prijedlog odluke proizlazi kako trenutno tu uslugu pružaju dva operatora i to Hrvatski Telekom d.d. i H1 Telekom d.d.

Međutim, s obzirom da je za pružanje pristupa mreži u svrhu pružanja usluge uskopojasnog pristupa potrebna ista mrežna oprema kao i za pružanje usluge pristupa mreži u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom (uz manje preinake u radu IN platforme), koju trenutno pruža osam operatora, HAKOM je ocijenio kako na tržištu pružanja usluge uskopojasnog pristupa internetu u Republici Hrvatskoj ne postoje strukturne, pravne ili regulatorne zapreke za ulazak na tržište ostalih operatorima.

Nadalje, izvjestan je zaključak HAKOM-a kako smanjenje potražnje za uslugom uskopojasnog pristupa internetu (076, 077) na maloprodajnoj razini ima izravan utjecaj na smanjenje potražnje za uslugom pristupa mreži u svrhu pružanja usluge uskopojasnog pristupa internetu (076, 077).

Slijedom navedenog, a uzevši u obzir da uslugu uskopojasnog pristupa internetu (076, 077) u kratkom razdoblju i bez visokih troškova mogu ponuditi svi operatori nepokretnih mreža koji pružaju i uslugu pristupa mreži u svrhu pružanja usluga s posebnom tarifom putem 06x brojeva (u promatranom razdoblju njih ukupno osam), HAKOM je ocijenio kako predmetnu uslugu trenutno nude dva operatora iz razloga nedostatne potražnje za predmetnom uslugom.

Također, izvjestan je zaključak HAKOM-a da će potražnja za uslugom uskopojasnog pristupa internetu (076, 077), u razdoblju na koje se odnosi Prijedlog odluke, biti zanemariva, odnosno da će uslugu uskopojasnog pristupa internetu (076, 077) u potpunosti zamijeniti usluga širokopojasnog pristupa internetu.

Stoga, Agencija smatra da zaključci iz dokumenta „Test tri mjerila na tržištu pristupa mreži za operatore usluga s posebnom tarifom“, a u svezi utvrđivanja mjerodavnih tržišta, nisu u suprotnosti s odredbama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

Predsjednica
za zaštitu tržišnog natjecanja

mr.sc. Olga Špeyer

